

Tidskrifts- barometern 2022

Innehållsförteckning

Förord	3
Om rapporten	4
Fakta om de finlandssvenska tidskrifterna	5
Vad är en tidskrift?	5
Basfakta om de finlandssvenska tidskrifterna	5
Tidskriftstyper på svenska i Finland	6
Upplagor och läsarmängder	7
Tidskrifternas personal	8
Webb och e-tidning	9
Den genomsnittliga finlandssvenska tidskriften	9
De finlandssvenska tidskrifternas finansiering och medelanvändning	10
Tidskrifternas inkomstkällor	10
Tidskrifternas utgifter	11
Hur har tidskrifternas ekonomiska situation utvecklats?	11
Case: God tid	13
Framtiden och digitaliseringen	14
Nedläggning av tidskrifter i pappersformat?	14
Gemensam digital publiceringsplattform	16
Case: Budkaveln	17
Tidskrifternas största utmaningar	18
Tidskrifternas betydelse i samhället	19
Case: Nya Argus	21
Förbundsarenans verksamhet	22
Har Förbundsarenan varit till nytta?	22
Vilket stöd behöver tidskrifterna?	22
Behov av kartläggning av tidskriftsläsarna?	22
Sammanfattning	23
Åtgärdsförslag	26

Text: Janne Wass
 Pämbild/foto: Julia Hemgård
 Layout/grafik: Andrei Palomäki, Studio Andrei
 Utgivare Förbundsarenan rf 2022
www.forbundsarenan.fi

Förord

Våra värdefulla tidskrifter

Gammaldags, ointressanta blaskor som olästa fyller pappersinsamlingen? Eller unika, oersättliga bidrag till demokratin och den finlandssvenska kulturen? De finlandssvenska tidskrifterna väcker känslor, men ibland verkar känslorna finnas hos andra än hos målgruppen. En del är passionerat engagerade i sin medlemstidskrift, någon läser en kulturtidskrift regelbundet på biblioteket och vissa har en ljummen inställning till den eller de tidskrifter som kanske av rätt oklara anledningar då och då hittas i postlådan.

Förbundsarenan har sedan år 2020 koordinerat verksamhet till stöd för alla finlandssvenska tidskrifter. Tidskrift.fi samlar tidskrifterna och erbjuder dem stöd genom gemensam marknadsföring och synlighet, kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte. Verksamheten har som mål att stärka och stöda de finlandssvenska tidskrifterna att utvecklas och riktar sig till alla tidskrifter som är verksamma på svenska i Finland. För tillfället finns 86 tidskrifter med.

Av många orsaker var det nu dags för en ordentlig kartläggning av de finlandssvenska tidskrifterna. Tidskriftsbarometern 2022 har som syfte att presentera basfakta om de finlandssvenska tidskrifterna samt kartlägga tidskrifternas utmaningar och behov inför framtiden. I 2022 års barometer har vi valt att lägga speciell fokus vid digitalisering och webb. Ytterligare ett syfte med årets barometer är att utvärdera tidskrift.fi-verksamheten och vilka önskemål tidskrifterna har på den fortsatta verksamheten.

Kartläggningen har gjorts med finansiering av Föreningen Konstsamfundet och Svenska kulturfonden, vilket möjliggjorde en betydligt bredare undersökning än vi ursprungligen tänkt. Analysen har gjorts av Janne Wass, som har en bred erfarenhet av och insyn i arbete med tidskrifter, och avslutas med ett antal åtgärdsförslag. Förbundsarenan kommer att jobba vidare för att se vilka av förslagen vi kan bidra till, stöda eller ta itu med att förverkliga och vi hoppas också andra aktörer noterar åtgärdsförslagen.

Som i all annan verksamhet inom Förbundsarenan tror vi på betydelsen av erfarenhetsutbyte och ser det också som värdefullt att tidskrifterna, både utgivare och redaktörer, nu får en bild av hur det ser ut på tidskriftsfältet. Samtidigt hoppas vi att andra intresserade ska ha nytta av kartläggningen och framöver kunna beakta tidskrifternas behov och önskemål där det är relevant. Enkäten var omfattande, vilket betyder att vi har mycket information att jobba vidare med. Det största tacket i det här skedet går till dem som valde att prioritera denna kartläggning och sätta tid på att besvara enkäten och därmed bidra till resultatet. Stort tack.

Tidskrifterna är på många sätt en självklar del av vardagen i Svenskfinland men deras framtid är inte självklar. Det behövs stöd och åtgärder. Å andra sidan måste tidskrifterna fortsättningsvis kontinuerligt utvärdera sin egen tidskrift och sin situation och också arbeta för att få de resurser som behövs. Inget kommer gratis, men med samarbete och mycket engagemang kan vi även i fortsättningen njuta av en bred och rik tidskriftsflora.

Mari Pennanen

Verksamhetsledare på Förbundsarenan

Förbundsarenan

Förbundsarenan är en arena för de finlandssvenska förbunden att agera tillsammans. Vi erbjuder kompetenshöjande verksamhet, mötesplatser och synlighet för att på bästa sätt stöda organisationerna och deras verksamhet. Förbundsarenan har 64 medlemmar som är finlandssvenska förbund och centralorganisationer.

Om rapporten

Syftet med Tidskriftsbarometern 2022 är att sammanställa basfakta om det finlandssvenska tidskriftsfältet, kartlägga de finlandssvenska tidskrifternas största utmaningar inför framtiden, samt vilka lösningar tidskrifternas ansvariga redaktörer och/eller utgivare anser mest lämpade för att svara på utmaningarna. Rapporten kartlägger även vilka stöd och vilka åtgärder tidskrifternas redaktörer och/eller utgivare önskar sig av privata och offentliga aktörer. Särskilt fokus har i den här rapporten lagts på de utmaningar som digitaliseringen av mediefältet för med sig.

Rapporten består av två delar. Den första baserar sig på svar från en enkät som skickats till alla 86 tidskrifter som är med i det finlandssvenska tidskriftsnätverket tidskrift.fi. Den andra delen baserar sig på djupintervjuer med tre tidskrifters ansvariga redaktörer.

Enkäten skickades till alla de totalt 86 tidskrifterna inom det finlandssvenska tidskriftsnätverket den 19.4.2022. Då svarsinsamlingen avslutades den 8.5.2022 hade 57 tidskrifters representanter svarat. Totalt representerar enkätsvaren drygt 67 procent av tidskrifterna på tidskrift.fi. Både bland de som svarade på enkäten och de som inte svarade på den finns riktigt stora aktörer med över 10 000 prenumeranter, samt medelstora och små tidskrifter, såväl medlemstidningar som sådana som säljs på fria

marknaden eller delas ut gratis. Således bör man kunna betrakta resultaten härledda från enkätsvaren som fullt representativa för de finlandssvenska tidskrifterna i stort.

I följebrevet till enkäten ombads både ansvarig utgivare och redaktören svara på enkäten. För själva rapporten har dock endast ett svar per tidskrift använts – vi har valt de svar som varit mest utförliga. Alla svar används dock för att ge personalen på Förbundsarenan en överblick över de olika synpunkterna och önskemålen som existerar inom det finlandssvenska tidskriftsfältet.

Resultaten från enkäten presenteras i rapporten anonymiserat, och de svarandes namn och vilka tidskrifter de representerar har under arbetets gång varit tillgängliga endast för beställaren (Förbundsarenan) och sammanställaren av rapporten. Finansiärerna har inte haft tillgång till dessa uppgifter, eftersom de hör till aktörer som beviljar tidskrifterna verksamhetsbidrag, och vi har velat säkerställa att svaren inte påverkar enskilda tidskrifters bidrag.

För djupintervjuerna ville vi höra röster från tre olika tidskrifter; vi valde att intervjua de ansvariga redaktörerna för en stor medlemstidskrift, en medelstor kulturtidskrift och en liten akademisk tidskrift. Intervjuerna gjordes under tiden 15–16.8.2022. Alla citat i rapporten är plockade från svaren på enkäten och är endast ändrade för att anonymisera där det funnits behov för det.

” Alla frågor kändes inte helt relevanta för vår del, men jag försökte svara så gott jag kunde. Tack!

Foto: Otto Donner

Janne Wass är chefredaktör för kultur- och samhällstidskriften Ny Tid sedan 2014, och har innan dess arbetat med tidskrifter bland annat som chefredaktör för Studentbladet 2006, redaktionssekreterare på Ny Tid 2012 och som frilansjournalist och bloggare. Wass har även en lång erfarenhet som nyhetsjournalist på Svenska Yle, Hufvudstadsbladet och Åbo Underrättelser. Han har studerat journalistik vid Helsingfors universitet och är sedan flera år tillbaka styrelsemedlem i Finlands kultur-, opinions- och vetenskapstidskrifters förbund Kultti ry.

Fakta om de finlandssvenska tidskrifterna

Vad är en tidskrift?

Det finns ingen exakt definition på vad en tidskrift är. I Finland har till exempel Itella, Statistikcentralen, Media Audit Finland, Nationalbiblioteket och olika branschorganisationer olika definitioner på vad som räknas som en tidskrift. I all enkelhet kan man ändå konstatera att en tidskrift – eller ett magasin – är en periodisk publikation som utkommer mer sällan än en dagstidning, och där nyheter inte är det viktigaste innehållet.

Hur många nummer av tidskriften som måste ges ut för att den ska klassas som en tidskrift varierar. Svenska Patent- och registreringsverket kräver fyra nummer i året för att en publikation ska klassas som en periodisk tidskrift, och även finländska Statistikcentralen definierar en tidskrift som en som utkommer med minst fyra nummer per år. Andra, till exempel det europeiska kulturtidskriftnätverket Eurozine, klassar också sådana publikationer som

bara utkommer två gånger i året som tidskrifter. Centret för konstfrämjande, Taike, kräver tre nummer per år.

I de fall där tidskrifter som enbart utkommer på webben med enskilda artiklar, snarare än med en digital bladdertidning, klassas som tidskrifter, brukar kravet vara att tidskriften bör utkomma "kontinuerligt".

I vissa fall räknas dagstidningars bilagor som tidskrifter, och i vissa fall så kallade cafétidningar som delas ut gratis. De flesta tidskrifter har ett journalistiskt innehåll, eller åtminstone en journalistisk strävan, men också till exempel serietidningar som Aku Ankka räknas ibland som tidskrifter.

Eftersom denna rapport är beställd av Förbundsarenan, som upprätthåller det finlandssvenska tidskriftnätverket tidskrift.fi, har vi valt att inte fastställa andra kriterier för de publikationer vi granskar än att de är med i tidskrift.fi.

Basfakta om de finlandssvenska tidskrifterna

Exakt hur många tidskrifter som utkommer på svenska i Finland är omöjligt att fastställa. I skrivande stund hör 86 tidskrifter till nätverket tidskrift.fi, vilket torde utgöra majoriteten av alla de tidskrifter som utkommer på svenska i Finland. Det kan ändå noteras att det finns aktiva tidskrifter som inte förekommer på tidskrift.fi av olika orsaker. En del känner eventuellt inte till nätverket medan andra valt att inte vara med.

De fakta som anges här är baserade på de 57 svar som inkommit från tidskrifterna i nätverket i tidskrift.fi, men

torde, som nämns i inledningen, vara representativa för hela det finlandssvenska tidskriftsfältet. För att ge en helhetsbild av det finlandssvenska fältet har vi nedan också extrapolerat siffrorna för att gälla alla det finlandssvenska tidskriftnätverkets 86 tidskrifter. Denna räkneövning är inte helt statistiskt hållbar, men ger en god fingervisning till exempel om hur mycket pengar tidskriftsbranschen omsätter.

” Bredden av tidningar signalerar livskraft och kultur.

Tidskriftstyper på svenska i Finland

TABELL 1: TYP AV TIDSKRIFT (INNEHÅLL)

Typ av tidsskrift (innehåll)	Antal	Extrapolerat till 86	Procent
Bransch- och facktidsskrift	10	15	17,5
Annan medlemstidsskrift	8	12	14
Bred kulturtidsskrift	6	9	10,5
Lokaltidsskrift	6	9	10,5
Specialtidsskrift för hobby & intresse	6	9	10,5
Populärvetenskaplig tidsskrift	5	8	9
Religiöst samfundstidsskrift	5	8	9
Specialtidsskrift för vård, omsorg & specialbehov	3	4	5
Student- och skoltidsskrift	3	4	5
Bred hälso- och välfärdstidsskrift	2	3	3,5
Kollegialt granskad vetenskaplig tidsskrift	2	3	3,5
Annan typ av tidsskrift	1	2	2
Totalt	57	86	100

Merparten av tidskrifterna är medlemstidsskrifter. 54 procent är medlemstidsskrifter som utges av en aktör med en annan uppgift än tidskriftsutgivning. Kategorierna är inte helt uteslutande, så grovt kan man räkna med att kring två tredjedelar av de finlandssvenska tidskrifterna är medlems-tidningar. Kring en tiondel delas ut gratis och kring en tiondel säljs på fria marknaden av en aktör vars huvud-uppgift är tidskriftsutgivningen. Den sistnämnda kategorin

består uteslutande av breda kulturtidsskrifter och lokal-tidsskrifter.

Bransch- och facktidsskrifterna dominerar fältet, åtföljt av kategorin "annan medlemstidsskrift" (se tabell). De breda kulturtidsskrifterna utgör kring en tiondel av tidningarna, liksom även lokaltidsskrifterna, hobbytidsskrifterna, de populärvetenskapliga tidskrifterna och de religiösa samfundens tidskrifter.

Upplagor och läsarmängder

Antal nr/år

311

Tryckt upplaga

301 060

Webbtidningsläsare

31 646

Månatliga besökare på webbsidan

172 745

TABELL 2: UPPLAGOR OCH LÄSARMÄNGDER

	Totalt	Medeltal	Median	Extrapolering av totala antalet till 86
Antal nr/år	311	6	4	470
Tryckt upplaga	301 060	5680	2100	454 600
Webbtidningsläsare	31 646	2260	250	47 785
Månatliga besökare på webbsidan	172 745	8226	1000	260 845

De svarande tidskrifternas upplagor varierar mellan 280 och 76 000 exemplar per nummer. En handfull har upplagor på över 10 000, dessa är nästan uteslutande utgivna av en större organisation.

Den typiska finlandssvenska tidskriften utkommer med 4 nummer per år, har en upplaga på 2100, har 250 webbtidningsläsare och 1000 månatliga besökare på webbsidan. Detta uträknat från medianvärdet (se tabell).

Över 260 000 personer besöker varje månad en finlandssvensk tidskrifts webbsida.

Då det gäller bladdertidningar på nätet är det totala antalet samt medeltalet inte oävet, men det bör noteras att siffran dras rejält uppåt av en handfull stora tidskrifter, och medianen ligger på endast 250 webbtidningsläsare.

” De minskade prenumerationsintäkterna kräver aktivt kampanjarbete, vilket är svårt att driva kontinuerligt på frivillig basis.

Tidskrifternas personal

Antal obetalda
frilansartiklar/år

1303

1311

Antal betalda
frilansartiklar/år

TABELL 3: PERSONAL 2

	Antal betalda frilansartiklar/år	Extrapolerat till 86 tidskrifter	Antal obetalda frilansartiklar/år	Extrapolerat till 86 tidskrifter	Frilansartiklar totalt/år	Extrapolerat till 86 tidskrifter
Totalt	1311	1978	1303	1965	2614	3944
Medeltal	23		23		46	
Median	7		7		7	
Flest	240		200		300	
Minst	0		0		0	

Av de finlandssvenska tidskrifterna är det 18 procent som inte har någon avlönad anställd. Endast nio tidskrifter – eller 15 procent – har en heltidsanställd redaktör.

Totalt sysselsätter 57 tidskrifter 24 heltidsanställda och 97 deltidanställda personer, inalles 121 personer. Skalar man upp det för att gälla 86 tidskrifter, innebär det att de finlandssvenska tidskrifterna totalt sysselsätter 182 personer på heltid eller deltid.

De 57 tidskrifterna publicerar årligen totalt kring 1300 artiklar skrivna av frilansskribenter som får betalt för arbetet, och ganska exakt lika många skrivna av frilansskribenter som inte får betalt för arbetet (se tabell). Med frilansskribenter avses i den här rapporten alla skribenter som inte är anställda av publikationen.

Överlägset flest betalda frilansartiklar publiceras av en stor kulturtidskrift, som uppger sig publicera 240 dylaka i

året. Även på "delad andra plats", med 100 betalda frilansartiklar årligen, finns en kulturtidskrift, och ytterligare en tredje kulturtidskrift finns på plats sex, med 75 betalda frilansartiklar.

Extrapolerar man till 86 tidskrifter, publicerar de finlandssvenska tidskrifterna nästan 4000 frilans- eller medarbetarartiklar årligen. Räknar man med ett medelarvode på 187 euro, ger det att ungefär 370 000 euro av tidskrifternas totalbudget på kring 9,9 miljoner går till frilansskribenter. Detta fördelar sig ojämnt över tidskrifterna, eftersom nästan hälften av tidskrifterna inte använder sig av betalda frilansar. En extrapolering ger då vid handen att de tidskrifter som betalar frilansarvoden i medeltal har en frilansbudget på 8000 euro i året. Det är sju procent av den genomsnittliga årsbudgeten, och 16 procent av medianbudgeten.

Webb och e-tidning

Av de 57 tillfrågade tidskrifterna har den absoluta majoriteten, 93 procent, någon form av publicering på en webbsida – antingen publikationens egen webbplats eller på ett förbunds, en organisations eller annan utgivarens webbsida. Inte en enda tidskrift har en webbsida med betalning.

Den stora majoriteten av tidskrifterna, två tredjedelar, har ingen e-tidning (det som på finska brukar kallas "näköislehti"). Endast fyra tidskrifter tar betalt för e-tidningen.

De uppenbarligen knepigaste frågorna att svara på i enkäten var de som gällde läsarmängden för webbsidorna och e-tidningen. Av de 53 tidskrifter som har publicering av material på webbsida, kunde endast 21 uppge den månatliga besökarmängden. Av de 19 som har e-tidning, kunde 14 uppge läsantalet per nummer.

Den absolut största besökarmängden av de 21 som kunnat svara på frågan hade en populärvetenskaplig tidskrift: 77 500 besökare i månaden. Näst mest, 45 000, hade en större organisationstidskrift, och tredje mest, 12 000, hade en kulturtidskrift, samt ett religiöst samfundstidskrift. Totalt fem av de 21 svarande hade månatliga besökarantal på över 10 000. Men likväl hade nästan hälften av de svarande en besökarmängd på under 1000 i månaden, och flertalet nådde inte ens upp till 100 i månaden.

Vad gäller e-tidningen, drar en ensam aktör upp medeltalet med 25 000 läsare per nummer. Den näst största läsarmängden är 4400 – och dessa två tidskrifter är också de enda med en läsarmängd på över 1000. Av 14 svarande har hela tio färre än 300 e-tidningsläsare.

Den genomsnittliga finlandssvenska tidskriften

Utgående från den information som uppgett av de 57 svarande i enkäten, kan vi bygga upp en fiktiv tidskrift, låt oss kalla den för Journal Ankdammm, som får stå som modell för en den genomsnittliga tidskriften som utges på svenska i Finland.

Journal Ankdammm är en medlems-tidskrift som utges av en aktör som inte har som sin huvuduppgift att ge ut en tidskrift, och kan snarare klassas som en bransch- eller facktidskrift.

Två deltidanställda redaktörer driver tillsammans Journal Ankdammm. Den ansvariga redaktören gör tidskriften som en sidosyssla, eftersom månadslönen endast är 900 €.

Journal Ankdammm utkommer med **fyra nummer per år** och har en upplaga på 2100.

Journal Ankdammm har en **årsbudget på 49 000 €**.

Varje månad går 1000 personer in på journalankdammm.fi, där de kan läsa allt material som tidskriften publicerar gratis.

Omkring 50 personer skriver artiklar för Journal Ankdammm, varav ungefär hälften får betalt – arvudet ligger på kring 150 €.

Journal Ankdammm har **ingen e-tidning**.

De finlandssvenska tidskrifternas finansiering och medelanvändning

Tidskrifternas inkomstkällor

TABELL 4: TIDSKRIFTERNAS INKOMSTKÄLLOR

	Prenumerations- intäkter		Statlig & kommunal finansiering		EU-finansiering		Privat finansiering		Annonsintäkter		Medlems- avgifter eller egen annan finansiering	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
81-100%	3	5	5	9	0	0	6	10,5	1	2	7	12
61-80%	3	5	1	2	0	0	7	12	2	3,5	2	3,5
41-60%	4	7	3	5	0	0	6	10,5	0	0	4	7
21-40%	5	9	4	7	0	0	4	7	5	9	2	3,5
1-20%	16	28	11	19	0	0	17	30	23	40	18	32
0 %	26	46	33	58	57	100	17	30	26	45,5	24	42
<i>Totalt</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>

Tabellen visar hur stor procent av tidskrifternas årsbudget som finansieras med respektive inkomstkälla. Siffrorna härrör sig till svaren på den enkät som sänts till medlemstidskrifterna i tidskrift.fi.

Varifrån får tidskrifterna sina pengar? Som tabellen intill visar, finns det inget entydigt svar. Om något, visar svaren från enkäten att det finlandssvenska tidskriftsfältets finansiering är diversifierad. Några iakttagelser är ändå värda att lyfta fram.

För det första visar svaren på den privata finansieringens stora betydelse (läs: de finlandssvenska fonderna). 10,5 procent av de svarande tidskrifterna uppger att privat finansiering utgör 81-100 procent av finansieringen, och 34 procent av tidskrifterna uppger att den privata finansieringen utgör 40 procent av budgeten eller mer. Samtidigt är det bara 30 procent av de svarande som inte mottar någon privat finansiering alls, vilket gör den privata finansieringen till den mest vanliga formen av finansiering (inte nödvändigtvis den största).

Statlig och kommunal finansiering är något av en vattendelare: hela nio procent av de svarande uppger att 81-100 procent av deras inkomster kommer från offentlig finansiering. Samtidigt säger över hälften av tidskrifterna att de inte får någon offentlig finansiering alls.

Inga tidskrifter uppger sig få någon EU-finansiering överhuvudtaget.

I alla övriga kategorier ser vi att det är relativt få tidskrifter som förlitar sig på en finansieringskälla allena. Samtidigt visar övervikten i nollprocentsgruppen att det kan finnas outnyttjade finansieringsmöjligheter som tidskrifterna själva ännu kunde utnyttja. Till exempel uppger 46 procent av de svarande att de inte har några som helst annonsintäkter, och 42 procent att de inte har någon egen finansiering.

Tidskrifternas utgifter

Vad använder tidskrifterna mest pengar på? Grovt för- enklat kan man konstatera att det handlar om tre huvud- sakliga utgiftsposter: fasta personalkostnader, tryck och distribution – med personalkostnaderna som den enskilt största utgiftsposten.

För hälften av tidskrifterna utgör de fasta personal- kostnaderna över hälften av utgifterna. Drygt en fjärdedel av tidskrifterna uppger ändå att de inte har några fasta personalkostnader alls.

Eftersom de stigande distributionskostnaderna varit på tapeten, kan det vara intressant att konstatera att nästan hälften av tidskrifterna trots allt inte använder mer än 1–20 procent av sin budget till just postning.

De som använder störst andel av budgeten till dist- ribution är å ena sidan de stora tidskrifterna med hög utgivningstäthet och stora volymer, samt de mer ideellt drivna tidskrifterna som inte har så mycket andra utgifter än just tryck och postning.

Endast kring en femtedel av tidskrifterna uppger att de inte har några frilanskostnader alls. 60 procent av tid- skrifterna använder 1–20 procent av budgeten på frilans- kostnader.

Den tydligt minsta utgiftsposten är webb- och digitala kostnader: endast tre tidskrifter sätter mer än 40 procent av budgeten på digikostnader. Nästan en tredjedel har inga digiutgifter alls.

Hur har tidskrifternas ekonomiska situation utvecklats?

TABELL 5: HUR HAR TIDSKRIFTERNAS EKONOMISKA SITUATION UTVECKLATS UNDER DE SENASTE 10 ÅREN?

	Har tid- skriftens årliga budget (i euro)		Har intäkterna från prenumera- tioner och/eller lösnummerför- säljning		Har den offentliga finansie- ringen		Har den privata finansie- ringen		Har annons- finansie- ringen		Har den egna finan- sieringen		Har den tryckta upplagan		Har läsar- mängden på webben	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ökat	26	46	3	5	4	7	11	19	5	9	8	14	10	18	28	49
Minskat	12	21	21	37	7	12	5	9	13	23	7	12	33	58	4	7
Förblivit oförändrad	19	33	11	19	31	55	16	28	27	47	22	39	14	24	24	42
Gäller inte vår tidskrift	0	0	22	39	15	26	25	44	12	21	20	35	0	0	1	2
<i>Totalt</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>	<i>57</i>	<i>100</i>

Vi frågade tidskrifterna hur de olika posterna i budg- eten har utvecklats under de senaste tio åren. Siffrorna baserar sig delvis på uppskattningar, men ger ändå en fingervisning om utvecklingen.

Notera att alla de ekonomiska frågorna avser den reella euromängden, alltså varken indexjusterat eller i andel av budgeten. Med tanke på den allmänna inflationen under de senaste tio åren, betyder det alltså

att i de fall där tidskrifterna svarat att en inkomstpost har "förblivit oförändrad", betyder det i praktiken att denna inkomstpost de facto har minskat i takt med index.

Närmare en femtedel av tidskrifterna uppger att den tryckta upplagan de facto ökat under de senaste tio åren. Ytterligare en fjärdedel uppger att upplagan förblivit

oförändrad. På det stora hela är ändå trenden nedåtgående: 58 procent uppger att upplagan minskat.

Att de som slutar läsa tryckta tidskrifter automatiskt övergår till att läsa dem på webben tycks i ljuset av siffrorna inte vara en självklarhet. Sju procent av tidskrifterna uppger att läsarmängden på webben minskat och 42 procent att den förblivit oförändrad. Ungefär hälften säger dock att antalet webbläsare har ökat.

För nästan hälften av tidskrifterna har den årliga budgeten under de senaste tio åren ökat, och ytterligare en tredjedel uppger att den förblivit oförändrad. De låga siffrorna i tabellen på föregående sida för de inkomstposter som stigit skvallrar ändå om att intäkterna inte ökat i takt med utgifterna.

Den privata och den egna finansieringen är de poster som flest antal tidskrifter uppger att har ökat. Ser man på de tidskrifter som mottar privat finansiering, är det ändå endast en tredjedel av dem som uppger att den privata finansieringen har ökat. Satt i förhållande till inflation och kostnadsökningar, betyder det i själva verket att två tredjedelar av tidskrifterna som är beroende av privat stöd har sett värdet från stödet från fonder och stiftelser sjunka. Nio procent uppger dessutom att den privata finansieringen sjunkit i reda pengar.

Samma utveckling syns i fråga om det offentliga stödet. 42 tidskrifter uppger att de under de senaste tio åren fått offentligt stöd. Kring tio procent av dem uppger att det statliga eller kommunala stödet ökat, medan kring 17 procent uppger att det snarare minskat. Nästan tre fjärdedelar uppger att det offentliga stödet inte höjts under de senaste åren, trots inflation och kostnadsökningar.

35 tidskrifter drivs delvis med prenumerationsintäkter. Av dem uppger 60 procent att prenumerationsintäkterna sjunkit, och endast en knapp tiondel att de stigit. En fjärdedel av de tidskrifter som har någon form av egen finansiering, säger att den egna finansieringen har ökat, men ganska exakt lika många att den sjunkit.

Summerar man utvecklingen från de senaste tio åren, kan man konstatera att varken den privata eller den offentliga finansieringen enligt majoriteten av tidskrifterna har justerats i takt med den allmänna prisutvecklingen. Merparten av tidskrifterna har inte heller lyckats kompensera bortfallet med andra medel.

” Behov av understöd från fonder och stiftelser ökar. Tryck- och postkostnader ökar (inga lönekostnader utöver layout; frivilligt redaktörsarbete och gratis artiklar och foton). Medlemsavgiften når en smärtpunkt då risken är att personer avgår av ekonomiska skäl och medlemsantalet minskar, vilket inte är en önskvärd utveckling.

” Vi får frivilliga bidrag för tidskriften och dessa är mycket viktiga. År 2021 minskade bidragen med nästan 50% vilket är väldigt mycket.

CASE: GOD TID

Distributionen utgör hälften av totalkostnaderna

Staten borde inkludera organisationstidskrifter i sitt distributionsstöd, anser God Tids chefredaktör.

– Kostnaderna för distributionen stiger, och den utvecklingen har inget slut. Det är den största utmaningen för *God Tid*.

Chefredaktören för Svenska pensionärsförbundets tidskrift *God Tid*, **Markus West**, berättar att upplagan för e-tidningen växer, men på grund av åldersstrukturen för tidskriftens läsare är tröskeln för att byta papper mot digitalt mycket hög. *God Tid* är en av de tidskrifter som på grund av sin stora upplaga, 16 500, också har störst problem med stigande postningskostnader.

– Distributionskostnaderna börjar närma sig hälften av våra totalkostnader.

Vilka åtgärder skulle du önska dig för att underlätta situationen?

– Jag förstår ju att med tanke på demokratin i Finland, stöder staten i första hand dagstidningarna med distributionsstöd. Här tycker jag man kan uppmärksamma att till exempel *God Tid* representerar en av Svenskfinlands allra största folkrörelser, och på så sätt är oerhört viktig för hur medborgarsamhället fungerar.

– Många av tidskrifterna trycks på samma papper och på samma tryckerier som dagstidningarna, men de delas ut av två olika distributionsfirmor, den ena på morgonen och den andra på eftermiddagen. För båda distributörerna minskar hela tiden utdelningsvolymen. Här tycker jag nog att staten kunde se på om det gick att göra det mer effektivt.

Vilka gemensamma satsningar kunde du tänka dig som resursmässigt skulle stöda tidskrifterna utan att skapa extra jobb eller försämra kvaliteten och läsarkontakten?

– En gemensam digital plattform skulle kunna vara en idé, eller en gemensam lösning för distributionen. Sedan ställer jag mig inte helt främmande för en gemensam "nyhetsbyrå" för organisationstidskrifter.

Markus West

God Tid	Svenska pensionärsförbundets medlemstidning
Grundad:	1973
Upplaga:	16 500
Nr/år:	10
Chefredaktör:	Markus West
spfpension.fi/sv/godtid/	

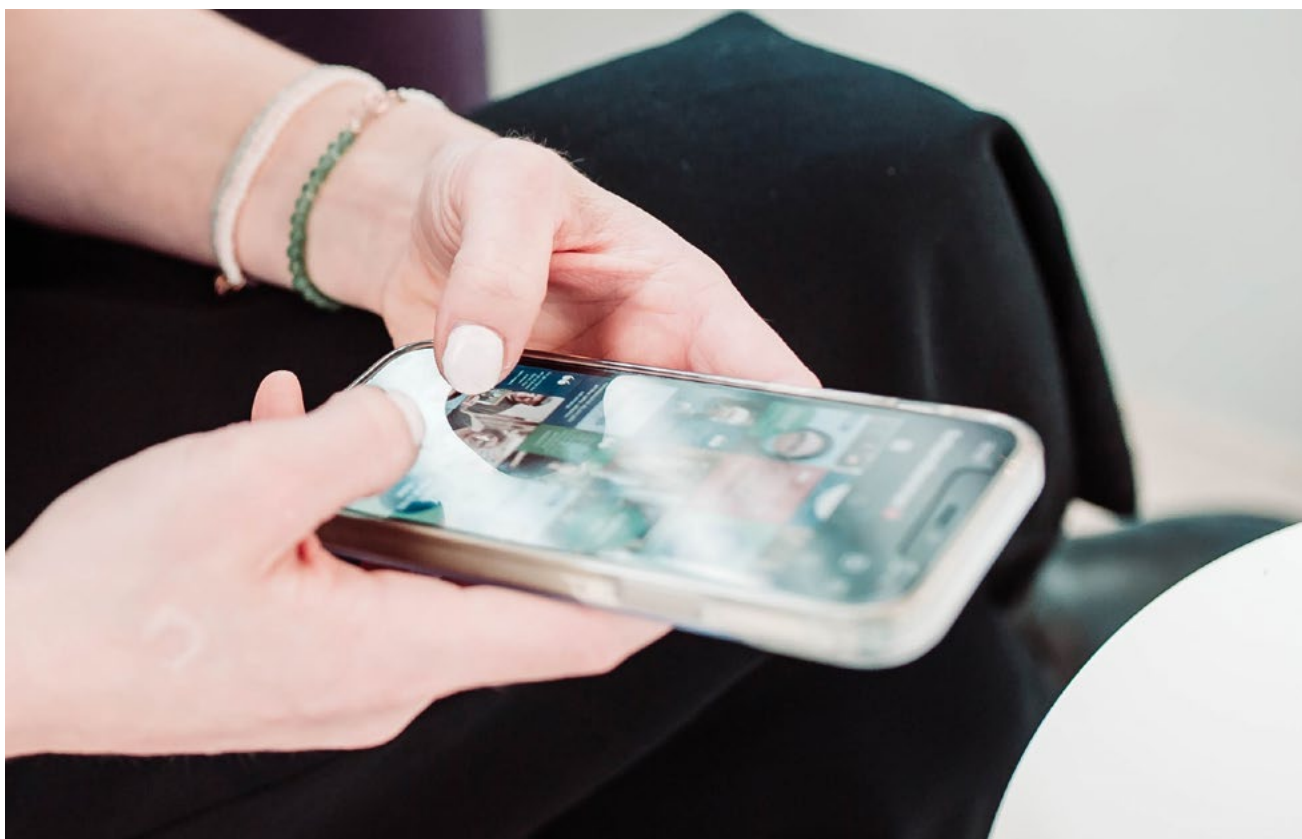

Foto: Joanna Lindén Montes

Framtiden och digitaliseringen

Nedläggning av tidskrifter i pappersformat?

Att en övergång till helt digital utgivning rent ekonomiskt skulle vara en lösning på problemen med stigande tryck- och postningskostnader är få tidskrifter övertygade om. Av 34 prenumerationstidskrifter är det endast två som tror att inbesparingarna från en nedläggning av tryck och distribution skulle kompensera för det inkomstbortfall som sänkta prenumeraionsavgifter för en digital tidskrift skulle medföra. 44 procent av de svarande tror inte att digitaliseringen skulle förbättra ekonomin, medan 50 procent uppger att det är osäkert.

Av 35 medlemstidskrifter är det likaså endast två som tror att en övergång till en digital tidskrift skulle kunna genomföras utan en signifikant sänkning av medlemsavgiften, medan hela 63 procent är övertygade om att en signifikant sänkning skulle krävas.

Av 52 papperstidskrifter anser endast två att kvaliteten och läsoplevelsen skulle förbättras av en heldigital tidskrift. Hela 83 procent är övertygade om att kvaliteten skulle försämrats.

Intressant är också att bara tre av 51 tidskrifter tror att tidskriftens räckvidd skulle förbättras om den blev heldigital. Nästan nio av tio tidskrifter är övertygade om att räckvidden skulle försämrats.

En handfull tidskrifter har lagt ner papperstidskriften. Ingen av de fem tidskrifter som blivit heldigitala anser att kvaliteten och läsoplevelsen förbättras i och med digitaliseringen. Majoriteten, tre av fem, anser att kvaliteten försämrats.

Däremot anser tre av fyra svarande att räckvidden för tidskriften har förbättrats, medan den sista svaranden anser att den försämrats.

” Genom webbpubliceringen har vi fått fler nordiska skribenter och läsare. Större synlighet. Bättre kvalitet.

De svarande ställdes frågan: ”Hur skulle en övergång till endast webbpublicering påverka (eller har påverkat) er tidskrift då det gäller tidskriftens särart, tillgänglighet, kvalitet och läsarkontakt? Formulera fritt.”

53 papperstidskrifters redaktörer/utgivare kommenterade frågan ovan. I tabellen intill ses en sammanfattning av de tio oftast framförda argumenten för eller emot en nedläggning av papperstidskriften och en övergång till helt och hållet digital publicering.

Flera medlemstidskrifter påpekar att en ansevärd del av läsarna inte ens har en e-postadress, än mindre vana eller möjlighet att läsa en webb- eller e-tidning. Många svarande säger att tidskriftens fysiska format också lockar till läsning på annat sätt än en webbtidning, som lätt ”glöms

i e-posten”, och vars enskilda artiklar ”försvinner” i webbflödet. Vidare uppger flera medlemstidskrifter att inte bara tidskriften utan hela föreningens/organisationens verksamhet skulle påverkas negativt av ett slopande av papperstidskriften, eftersom kontakten till medlemmarna skulle försämrats.

Flera svarande nämner tidskriften som en kurerad helhetsupplevelse där till exempel det fysiska bläddrandet, den visuella utformningen, ordningsföljden på artiklarna, till och med doften av papper och trycksvärta samt känslan mot händerna är viktiga för läsoplevelsen. Det handlar enligt tidskrifterna också om att en papperstidskrift på ett annat sätt än en digital produkt bjuder läsaren till att ge läsningen tid och eftertanke.

22

OMNÄMNINGAR

Papperstidningen når bättre läsarna än en webbtidning

19

OMNÄMNINGAR

Våra många ålderstigna läsare vill/kan inte läsa webbtidskrift

10

OMNÄMNINGAR

En webbtidning skulle innebära sämre medlemskontakt

TABELL 6: PAPPERSTIDSKRIFTERNAS KOMMENTARER OM FÖLJDERNA AV EN NEDLÄGGNING AV PAPPERSTIDSKRIFTEN

Argument för eller emot övergång till endast digital publikation	Antal omnämningar
Papperstidningen når bättre läsarna än en webbtidning	22
Våra många ålderstigna läsare vill/kan inte läsa webbtidskrift	19
En webbtidning skulle innebära sämre medlemskontakt	10
Tidskriftens kvalitet skulle lida av övergång till webbpublicering	9
Papperstidskriften har en viktig kulturbärande uppgift	8
En webbtidning ger inte tillräckliga inkomster	8
Papperstidningen ges tid och erbjuder bättre läsoplevelse	7
Pappret och webben kompletterar varandra	6
Vi har utrett av våra läsare vill ha papperstidningen	5
Papperstidningen är mer beständig än en webbtidning	5
Vår tidskrift skulle läggas ner helt utan pappersversion	4

En fysisk tidskrift som ligger framme på ett bibliotek eller en mäsas är också betydligt lättare att locka nya läsare med än om den existerar enbart på nätet, skriver några, liksom att papperstidningen inbjuder till att läsa fler artiklar.

Ett par kommentarer argumenterar för att utgivningen av en riktigt bra webbtidskrift i själva verket skulle vara dyrare än att ge ut en papperstidskrift, på grund av högre krav på kontinuerlig uppdatering, tekniska färdigheter och aktualitet, vilket kräver större personalresurser.

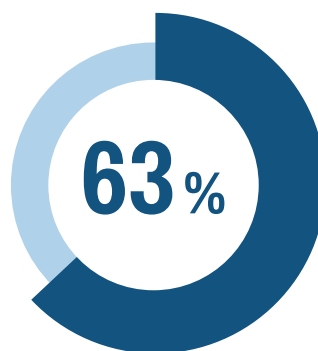
” Förbundet skulle förlora direktkontakten med 8 av 10 medlemmar [om papperstidningen lades ner]. Läsarkontakterna skulle falla drastiskt. Förbundets medlemstidning är den viktigaste sammanhållande länken för föreningarnas personmedlemmar.

” Vår målgrupp är [...] de har påtalat behovet av tryckt material. Vi har gjort en omfattande enkät där vi frågat våra medlemmar om möjligheten att i stället övergå till webben. Detta väckte mycket motstånd.

Gemensam digital publiceringsplattform

Tidskrifterna ställdes frågan: ”Skulle er tidskrift vara intresserad av att publicera er nuvarande (eller kommande) digitala publikation på en gemensam befintlig plattform, till exempel i samarbete med KSF Media eller HSS Media?”

Ur svaren kan man läsa att ingen av tidskrifterna är intresserad av att lägga ner sin nuvarande utgivning på papper och flytta den till en ny webbplattform i en större aktörs regi. Tre publikationer kunde tänka sig att flytta sin webbpublikation till en dylik plattform, och 16 tidskrifter av 57 är intresserade av en gemensam digital plattform som komplement till nuvarande webb- och papperspublikation. Över hälften av tidskrifterna vill ha mer information om upplägget för att kunna besvara frågan, medan fem är kategoriskt negativt inställda.

37 tidskrifter av 57 kan inte svara utan mer information om en potentiell gemensam digital plattform

CASE: BUDKAVELN

Varför finns ingen gemensam webbplattform för finlandssvenska tidskrifter?

Den akademiska journalen Budkavlen behöver inte räkna klick och prenumeranter.

– Vi har ju på det sättet en bra situation att vi gör *Budkavlen* som en del av vårt akademiska jobb, så tidskriften har inga personalutgifter. Sedan vi övergick till helt digital utgivning, har vi inte heller några utgifter för tryck och postning.

Lena Marander-Eklund, ansvarig utgivare för *Budkavlen*, en akademisk tidskrift som ges ut inom ämnena etnologi och folkloristik vid Åbo Akademi, är på det stora nöjd med läget. *Budkavlen* har nyligen genomgått en stor digitaliseringsprocess och utkommer i dagsläget på journal.fi, en plattform för kollegialt granskade finländska vetenskapstidskrifter.

– Vi har vissa utgifter, men det är ändå små summor jämfört med en tryckt tidskrift.

Budkavlen utkommer med ett nummer per år, och är på så sätt ett gränsfall inom det finlandssvenska tidskriftsfältet, men är ett gott exempel på att verkligheten inom fältet är mycket varierande. Medan många andra tidskrifter kämpar med att få upp läsarmängden, säger Marander-Eklund att hon inte har någon aning om hur många som läser *Budkavlens* e-tidning.

– Vi har diskuterat att det skulle vara bra att installera en räknare som skulle visa hur många läsare vi har, men ännu har vi inte gjort det.

De största utmaningarna för *Budkavlen* är för tillfället att komma med i fler internationella databaser och plattformar, men för det krävs diverse certifikat som är arbetsdryga att få till, säger Marander-Eklund. För tillfället är hon nöjd med att tidskriften finns på journal.fi, och ser det inte som något självändamål att få mer synlighet på finlandssvenskt håll.

Finns det något du önskar dig, till exempel av de finlandssvenska fonderna eller andra finansörer?

– Nå, vi flyttar nog inte bort från journal.fi, men det som jag frågar mig är varför det inte finns en motsvarande gemensam webbplattform för finlandssvenska tidskrifter?

Foto: Rob Seger

Lena Marander-Eklund

Budkavlen "Tidskrift för etnologi och folkloristik"

Utgiven av ämnena etnologi och folkloristik vid Åbo Akademi sedan 1922

Upplaga: okänd

Nr/år: 1

Ansvarig utgivare Lena Marander-Eklund

journal.fi/budkavlen

Tidskrifternas största utmaningar

TABELL 7: TIDSKRIFTERNAS STÖRSTA UTMANINGAR

Utmaning	Antal omnämningar
Ekonomi	27
Stigande produktionskostnader	12
Stigande postningskostnader	11
Privata sektorns låga stödsummor	9
Offentliga sektorns låga stödsummor	8
Sjunkande prenumerationssiffror	6
Låga redaktörlöner / För mycket jobb	6
Stöden kostnadsjusteras inte	6
Svårt att hitta folk att göra gratis jobb / billigt	6
Svårt att hitta skribenter	6
För låg frilansbudget	6
Relevans för publiken	5
Synlighet/räckvidd	4
Minskat medlemsantal	4
Biblioteken säger upp prenumerationer	3
Utgivaren satsar inte tillräckligt på tidskriften	3
Utgivarorganisationens ekonomiska problem	3
För invecklat/arbetsdrygt att ansöka om stöd	2
Den politiska utvecklingen gentemot tidskriftsfinansiering	2
Publikuppföljning	1
Minskade annonsintäkter	1
Förnyelse/digitalisering behövs	1
Svårt att hitta samarbetspartners	1
För mycket material för att rymmas i tidskriften	1

Totalt 45 tidskrifters redaktörer/utgivare svarade på frågan: "Beskriv er tidskrifts största utmaningar, och vilka förbättringsåtgärder ni önskar er av de'n offentliga sektorn, de finlandssvenska samfunden, stiftelserna, etc, samt av er utgivare."

Tidskrifternas största utmaningar – antal omnämningar

Ekonomi

Stigande produktionskostnader

Stigande postningskostnader

Privata sektorns låga stödsummor

Som kan ses i tabellen intill är det en fråga som tornar upp sig över alla andra då tidskrifterna tillfrågades vilka de största utmaningarna är: ekonomi. Hela 27 av 45, det vill säga 60 procent av alla tidskrifter, lyfter fram ekonomiska problem. Det vanligaste enskilda ekonomiska problemet som lyfts fram är de stigande produktionskostnaderna, i synnerhet postningskostnaderna.

Som en förklaring på varför produktionskostnaderna har blivit ett problem nämner flertalet av de svarande att såväl den offentliga som den privata sektorns stödsummor är för låga. Sex av de tillfrågade påpekar specifikt att varken de offentliga eller de privata stöden har kostnadsjusterats på flera år.

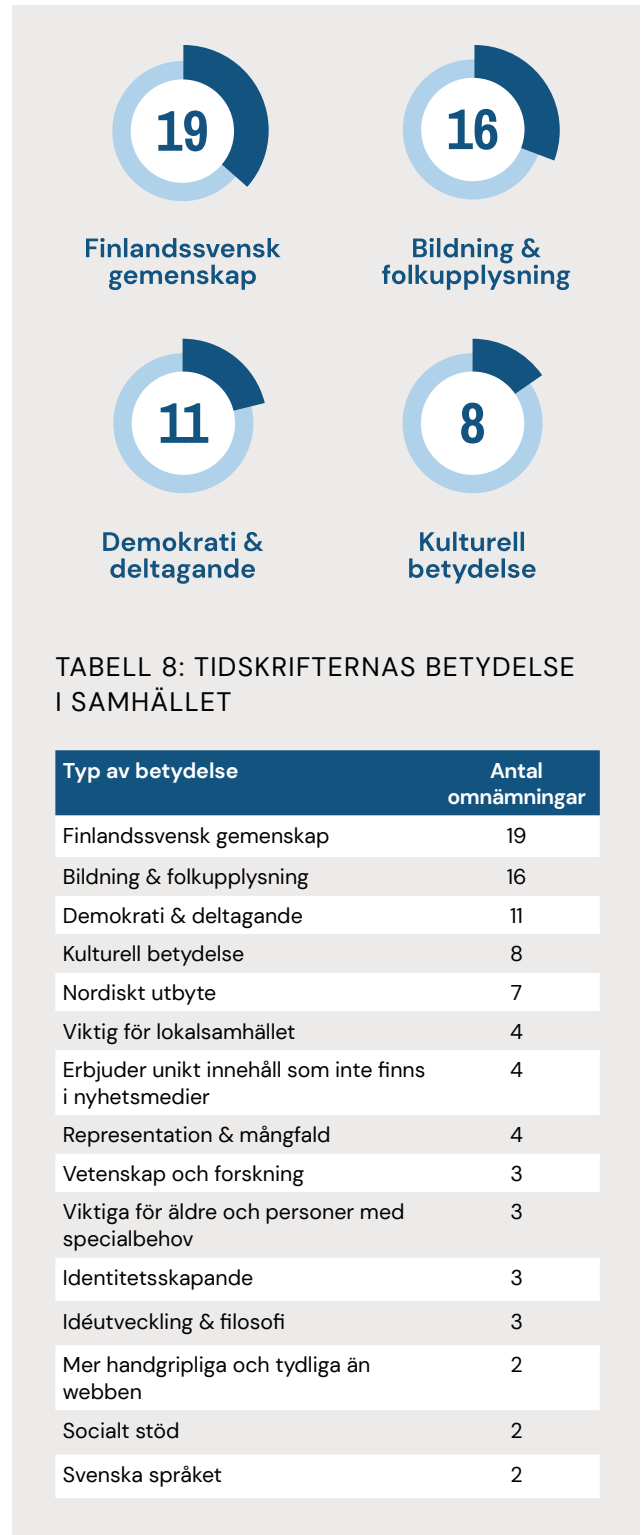
En utmaning är att förnya och utveckla tidskriften i enlighet med medlemmars önskemål med en snäv budget.

Tidskrifternas betydelse i samhället

52 personer svarade på frågan "På ett bredare plan, vilken betydelse anser du att tidskrifterna har för samhället och kulturen i Svenskfinland, Finland och världen i stort?" Flerparten av svaren var av typen "Stor betydelse", och vissa svarande uppgav snarast vilken funktion deras specifika tidskrift har, och svarade således på frågan ur sin egen tidskrifts perspektiv, inte tidskrifternas betydelse överlag. Nedan har vi ändå listat de betydelser som uppgavs i de användbara svaren.

Som vi ser, verkar det råda en bred konsensus om att de finlandssvenska tidskrifterna är av stor betydelse för den finlandssvenska gemenskapen. Tron på tidskrifternas roll som folkbildare är också stor bland de svarande, likaså tron på tidskrifternas roll i stärkandet av demokratin, det samhälleliga deltagandet, samt mångfalden och representationen i det offentliga samtalet.

” Vi anser att oberoende tidskrifter är avgörande för att en demokrati ska fungera. Framförallt i dagens mediavärld, där de sociala medier som många använder för att sprida sina tankar och budskap, är ägda av rika privatpersoner och styrda av algoritmer. Här är den fysiska tidskriften viktig, den fungerar som medieartefakt på ett helt annat sätt och bryter sig ur de slutna cirklar som präglar de sociala mediernas algoritmvärldar. Frågan om tidskrifternas ekonomi och de arvoden som anställda och frilansare får är därför i slutändan en demokratifråga. Vem granskar demokratin om ingen betalar journalister och skribenter skäligen arvoden?

En lokal tidskrift är en del av det sociala kapitalet.

En del av samhällets och kulturens självreflektion. Viktigt att inte alla media ägs av några få aktörer.

Eventuellt finns det ett litet överutbud, speciellt gällande vissa medlemstidningar. Får personligen så många att jag inte hinner läsa mer än hälften. Men absolut är tidskrifterna viktiga, tex för den finlandssvenska identiteten.

Tidskrifterna är viktiga både som informationsförmedlare och som en förenande länk mellan finlandssvenskarna och andra med intresse för det svenska i Finland.

Viktiga kulturbärare och informationskanaler, gemenskapsskapare.

Ju mer mångfacetterad representationen av samhällets olika demografier och rapporteringen av samhället är på olika medieplattformar, desto bättre för demokratin och yttrandefriheten.

Jag läser regelbundet cirka fem tidskrifter och tycker att svaret är ganska klart: tidskrifterna innehåller artiklar och analyser som inte finns annanstans. De snabbare medierna kan aldrig ersätta tidskrifterna.

Tidskrifterna är oerhört viktiga redskap för demokrati och bildning i våra samhällen. För Svenskfinland har det mångsidiga tidskriftslandskapet antagligen en väldigt stor betydelse. Detta behövs allt mer i dagens värld med trollarméer och fake news.

CASE: NYA ARGUS

Läsarna ser ut att föredra papperstidningen

Nya Argus huvudredaktör välkomnar gemensamma lösningar, som en "fondfinansierad programmeringsnische".

– Just nu verkar tidskriftens kassaflöde vara någorlunda i sin ordning. Man oroar ju sig alltid med jämna mellanrum då posten meddelar att de kommer att höja postningspriserna, men av någon orsak så verkar det inte ha drabbat just oss så farligt den här gången.

Det säger **Trygve Söderling**, huvudredaktör på den anrika kulturtidskriften *Nya Argus*.

– Vi har andra problem, som ändå hänger ihop med ekonomin: upplagan, till exempel, det att folk tvingas jobba mycket ideellt, usla honorar, och så vidare.

Vilka åtgärder skulle er tidskrift behöva för att på lång sikt råda bot på de här problemen?

– För oss är det statliga stödet jättecentralt, och det är svårt att sja om det i framtiden. Digitaliseringen har åtminstone sett ut att förändra väldigt mycket, men för oss har papperstidningen varit i centrum. Det är ju en lyxverksamhet, på sätt och vis, att ge ut en papperstidning, men det är också något vi ser att folk vill ha: läsarna ser ut att föredra papperstidningen.

– En gemensam lösning för bokförläggare kunde vara en åtgärd som på lång sikt kunde betjäna åtminstone små tidskrifter.

Tidskriftsbarometern visar att de finlandssvenska tidskrifterna har haft svårt att kapitalisera på webben genom t.ex. betalmurar och e-tidningar. Vad tror du det beror på?

– Åtminstone i vårt fall handlar det om personresurser. Då man fått papperstidningen färdig och satt upp en del av materialet på webben, så finns det inte så mycket tid och ork längre att börja fundera på betalmurar och annat. Någon form av gemensamt system för betalmur kunde säkert också vara ett alternativ, men då måste man bara se till att det inte blir ytterligare jobb för de personer som gör tidningen. Här kunde till exempel en fondfinansierad programmeringsnische vara en bra lösning.

Trygve Söderling

Nya Argus "Kultur, samhälle och debatt sedan 1907"

Grundad 1907

Upplaga: 750

Nr/år: 13

Huvudredaktör: Trygve Söderling

kolumbus.fi/nya.argus

Förbundsarenans verksamhet

Har Förbundsarenan varit till nytta?

Förbundsarenan har sedan 2020 hållit i trådarna för projektet tidskrift.fi, med dess tillhörande webbsida. Vi frågade: "Upplever ni att ni fått stöd genom vår verksamhet för de finlandssvenska tidskrifterna?"

84 procent av tidskrifterna upplever enligt svaren att de fått eller delvis fått stöd genom Förbundsarenans verksamhet. Två procent (en tidskrift) uppger att den inte fått något stöd alls.

Behov av kartläggning av tidskriftsläsarna?

Tidskrifterna ställdes frågan: "Skulle ni ha nytta av en bred kartläggning av tidskriftsläsare och hur de helst tar del av ert material?" 74 procent ansåg att de skulle ha nytta av en dylik kartläggning.

Vilket stöd behöver tidskrifterna?

Tidskrifterna ombads lista vilket stöd de önskar av Förbundsarenan i framtiden. Flera av tidskrifterna svarade ingenting, eller uppgav att de inte behövde mer stöd än det som för tillfället ges. Det som speciellt efterlyses är kurser och utbildning – behovet finns tydligt för grundkurser i tidskriftsarbete, men även i digitalisering och grafik. Vidare verkar det finnas en stark vilja till att träffas, diskutera och samarbeta med andra tidskrifter, och på ett eller annat sätt poola resurser, till exempel genom gemensamma webbsatsningar, administrativa lösningar och postningslösningar. Också en gemensam bildbank föreslås.

” Det är mycket bra att träffa och lära känna andra finlandssvenska tidskriftsmänniskor. I dessa möten uppstår diskussioner och föds nya idéer som kan visa sig vara fruktbara senare

Sammanfattning

Tidskriftsbarometern 2022 har tre huvudsakliga syften. Det första är att presentera basfakta om de finlandssvenska tidskrifterna. Det andra syftet är att kartlägga tidskrifternas utmaningar och behov inför framtiden. I 2022 års barometer har vi valt att lägga speciell fokus

vid digitalisering och webb. Det tredje syftet med årets barometer är att utvärdera hur Förbundsarenan, som tog över det fondfinansierade projektet tidskrift.fi år 2020, har lyckats i sitt arbete, och vilka önskemål tidskrifterna har på den fortsatta verksamheten.

Basfakta om tidskrifterna

I Finland existerar kring, eller något under, 100 svenskspråkiga publikationer som löst faller innanför ramen för vad som kan kallas en tidskrift. I barometern granskas de 86 tidskrifter som hör till nätverket tidskrift.fi. 57 tidskrifter svarade på en enkät som skickades ut per e-post i början av maj 2022. Samplet kan betraktas som representativt. Om vi skalar upp resultaten från undersökningen för att gälla alla 86 tidskrifter, kan vi måla upp följande bild av det finlandssvenska tidskriftsfältet:

- 68 procent av de finlandssvenska tidskrifterna ges ut av organisationer med annan huvuduppgift än utgivning av tidskrift, de flesta av dem är medlems-tidskrifter. Nio procent av tidskrifterna är sådana som säljs på fria marknaden och ges ut av en aktör som existerar i huvudsak för att ge ut tidskriften. Sju procent är akademiska tidskrifter.
- Kring en femtedel av tidskrifterna är bransch- eller facktidskrifter. En tiondel var utgörs av breda kulturtidskrifter, lokaltidskrifter, hobby- och intressetidskrifter, religiösa samfunds tidskrifter, samt populärvetenskapliga tidskrifter.
- En typisk finlandssvensk tidskrift, enligt medianvärdet, utkommer med 4 nummer i året, har en upplaga på 2100, har ingen e-tidning, och har 1000 månatliga besökare på webben.

Ekonomi & personal

Vissa tidskrifter görs mer eller mindre gratis, medan den högsta årliga budgeten för en tidskrift är drygt 2 miljoner euro. Sju tidskrifter uppger årsbudgetar över 100 000 euro. Tolv utgivare lägger 10 000 euro eller mindre per år på utgivningsverksamheten.

Åtta av de svarande tidskrifternas ansvariga redaktörer gör arbetet helt utan betalning, medan 25 redaktörer, alltså nästan hälften, får en ersättning som motsvarar mindre än 1000 euro i månaden. Medeltalet för den ansvariga redaktören är 1702 euro/mån, medianen är 900 euro/mån. Den högsta rapporterade månadslönen är 6000 euro och fem redaktörer har en månadslön på 4000 euro eller mer.

De svarande tidskrifterna sysselsätter 121 personer på hel- eller deltid. Extrapolerar man den siffran till 86 tidskrifter, kommer man till att det finlandssvenska tidskriftsfältet sysselsätter kring 180 personer på hel- eller deltid. 86 tidskrifter omsätter årligen nästan 10 miljoner euro.

Medianarvodet för en frilansskribent är 150 euro, medelarvodet 187 euro. Storleken på medelarvodet varierar mellan 30 euro/artikel och 500 euro/artikel.

Totalt publicerar de 57 svarande tidskrifterna kring 1300 obetalda och 1300 betalda frilans- eller medarbetarartiklar årligen. Extrapolerar man till 86 tidskrifter, publicerar de finlandssvenska tidskrifterna nästan 4000 frilans- eller medarbetarartiklar årligen. Hos de tidskrifter som anlitar betalda frilansar, är den genomsnittliga frilansbudgeten kring 8000 euro/år.

Finansiering och medel-användning

Ytterst få tidskrifter förlitar sig på en dominerande inkomstkälla allena. I enkäten fick tidskrifterna kryssa i hur stor del av den årliga budgeten som utgörs av olika finansieringskällor, utgående från alternativ som "1–20%", "21–40%", etc.

- 70 procent av tidskrifterna får någon form av privat finansiering. För kring 30 procent av tidskrifterna utgör den privata finansieringen den viktigaste finansieringskällan.
- Kring 40 procent av tidskrifterna får statlig eller kommunal finansiering. För drygt 15 procent av tidskrifterna utgör den offentliga finansieringen den viktigaste finansieringskällan.
- Kring hälften av tidskrifterna får prenumerationsintäkter. För 17 procent av tidskrifterna utgör prenumerationsintäkterna den viktigaste finansieringskällan.
- Knappt 60 procent av tidskrifterna får inkomster via medlemsavgifter eller annan egen finansiering, och för drygt 22 procent av tidskrifterna är det den viktigaste inkomstkällan.
- Kring 55 procent av tidskrifterna får annonsintäkter, men endast 15 procent uppger att de överstiger 20 procent av årsbudgeten.
- Inga tidskrifter får EU-finansiering.

Fasta personalkostnader och tryck- och distributionskostnader utgör tidskrifternas största utgifter. Drygt en fjärdedel av tidskrifterna har inga fasta personalkostnader, men för en dryg tiondel utgör de 80 procent av de totala utgifterna eller mer. Tryck- och distributionskostnader utgör, var för sig, för de flesta tidskrifterna mellan 20 och 60 procent av totalkostnaderna. Endast sex procent av de svarande uppger att kostnader för webb och digitala tjänster utgör mer än 20 procent av budgeten. Nästan en tredjedel av tidskrifterna har inga digitala kostnader alls.

Ekonomisk utveckling

Under de senaste tio åren har upplagan minskat för nästan 60 procent av alla tidskrifter, dock uppger tio procent att den ökat. Bara kring hälften av tidskrifterna uppger att besökarmängden på webben ökat. Trots att upplagorna minskat, uppger kring hälften av tidskrifterna att kostnaderna har ökat.

I reda euromängder uppskattar mellan 80 och 90 procent av tidskrifterna att intäkterna däremot minskat eller förblivit oförändrade i så gott som alla kategorier; prenumerationsintäkter, annonsintäkter, privat och offentlig finansiering samt egen finansiering. Eftersom vi frågade efter reda euromängder, betyder det att i ljuset av inflation och kostnadsökningar, har intäkternas värde de facto minskat även om till exempel en stödsumma förblivit oförändrad i flera år.

- Enligt tidskrifternas uppskattning har det privata stödet och den egna finansieringen ökat mest. Det är dock inte mer än en femtedel som uppskattar att det privata stödet ökat, medan en tiondel uppskattar att det däremot minskat. Nästan en tredjedel av tidskrifterna mottar inte privat finansiering.
- Endast fem procent av de svarande anser att den offentliga finansieringen ökat under de senaste tio åren, medan över 50 procent uppger att den förblivit oförändrad. 26 procent får inget offentligt stöd.
- 37 procent anser att prenumerationsintäkterna minskat, fem att de ökat och 19 att de förblivit oförändrade. Resten har inga prenumerationsintäkter.

Digitaliseringen och framtiden

Sju procent av tidskrifterna uppger att de inte har någon egen webbsida eller annan webbpublikation. Ingen tidskrift har en webbsida med betalmur, utan alla publicerar sitt material gratis. En tredjedel av tidskrifterna har e-tidning, men endast fyra tidskrifter tar betalt för den.

Av de 53 tidskrifter som uppgav sig ha publicering av material på webbsida, kunde endast 21 uppge den månatliga besökarmängden. Av de 19 som har e-tidning, kunde 14 uppge läsarantalet per nummer.

- Antalet webbsidesbesökare varierar mellan 20 i månaden till 77 500 i månaden.
- Totalt fem av de 21 svarande hade månatliga besökarantal på över 10 000. Men likväl hade nästan hälften av de svarande en besökarmängd på under 1000 i månaden, och flertalet nådde inte ens upp till 100 i månaden.
- Vad gäller e-tidningen, har bara två tidskrifter en läsarmängd på över 1000, och de flesta har färre än 100 e-tidningsläsare.

Det finns en mycket utbredd skepsis bland tidskrifterna gentemot tanken att en nedläggning av papperstidningen och en övergång till enbart webbpublicering skulle rädda tidskrifternas ekonomi.

- Bara sex procent av prenumerationstidskrifterna tror att inbesparingarna från uteblivna tryck- och distributionskostnader skulle uppväga digitala prenumerationsintäkter.
- Likaså anser endast sex procent av medlemstidskrifterna att det skulle gå att slopa papperstidningen utan en signifikant minskning av medlemsavgiften.
- 43 procent av papperstidskrifterna anser att kvaliteten och läsoplevelsen skulle försämrats av en nedläggning av papperstidningen, medan bara en tidskrift tror att de skulle förbättras. Hela 88 procent uppger att tidskriftens räckvidd skulle försämrats av en heldigitalisering.
- Ingen av de fem webbtidskrifter som svarat på enkäten anser att kvaliteten och läsbarheten har förbättrats i och med heldigitaliseringen, medan 60 procent anser att de försämrats. Däremot anser tre av fyra att räckvidden förbättrats, medan en anser att den försämrats.

Utmaningar

Enligt tidskrifterna är den absolut största utmaningen ekonomin. Framför allt påpekas att ekvationerna inte går ihop eftersom de privata och offentliga stöden inte höjts i takt med inflation och kostnadsökning – dyrare tryck- och distributionskostnader nämns som ett centralt problem.

De ekonomiska svårigheterna leder enligt flera kommentarer till att de ansvariga redaktörerna har för mycket jobb/för liten ersättning, och till att det är svårt både att göra nyrekryteringar och att hitta frilansskribenter, eftersom ersättningen för arbetet upplevs som för liten.

En intressant uppstickare som dock inte har med ekonomin att göra är att flera av de svarande oroar sig för om och hur tidskriften kan bevara sin relevans för en ny publik. I första hand gäller detta mindre tidskrifter med ofta ålderstigen läsekrets, som samlas kring intressen vars popularitet bland unga dalat.

Åtgärdsförslag

Utgår vi från svaren i Tidskriftsbarometern är det tydligt att tidskriftsredaktörer och utgivare mer än något annat behöver mer resurser, främst ekonomiska, men även personalresurser. Stigande tryck- och distributionskostnader är ett centralt problem, men även det faktum att

många tidskrifter anser sig ha svårt att hitta skribenter för att skapa innehåll, i vissa fall gratis, eller i vissa fall mot en ersättning som anses för låg med tanke på arbetsmängden. Jag presenterar här några i sig inte varandra exkluderande åtgärdsförslag.

Åtgärdsförslag 1

Höjda och långsiktiga stöd. De stora finlandssvenska fonderna kunde besluta om att höja sina anslag till stöd för tidskrifterna. Fonderna kunde ha som målsättning att se över stödets storlek med jämna mellanrum och vid behov justera dem i enlighet med samhällets allmänna kostnadsökning.

Åtgärdsförslag 2

Gemensamt påverkansarbete. Staten kunde höja sina anslag till tidskrifterna och ge tidskrifterna vettiga förutsättningar. Politiska frågor kräver resurser för påverkansarbete och för att jobba systematiskt för de finlandssvenska tidskrifternas verksamhetsförutsättningar. Resurser för detta kunde komma från någon form av "medlemsavgift" för tidskrifterna som deltar i tidskrift.fi-verksamheten, men med kännedom om tidskrifternas ekonomiska situation är detta osannolikt.

Åtgärdsförslag 3

Nya finansieringskällor för tidskrifterna. Inga finlandssvenska tidskrifter får något EU-stöd. Det förefaller som en outnyttjad möjlighet. EU-projekt kräver dock en bred agenda och mycket administrativt arbete, som en mer övergripande aktör kunde hålla i trådarna för. En utredning om vilka möjligheter det finns till EU-finansiering för något gemensamt projekt för tidskrifter kunde vara välkommen. Resurser för en utredning och kartläggning av möjligheter till ett gemensamt projekt behövs.

Åtgärdsförslag 4

Fortsatt kompetenshöjning. Kurser och utbildningar behövs regelbundet och tidskrifterna har små resurser för detta så subventionerad och riktad verksamhet behövs. Konkreta kursbehov som tydligt kom fram i enkätsvaren var kring webbpublicering och -uppföljning, olika webbverktyg till för att på så sätt hjälpa tidskrifterna att själva bli bättre på att slå mynt av webben.

Åtgärdsförslag 5

Gemensamma lösningar och utökat samarbete. I dagsläget sysslar många tidskrifter med att "uppfinna hjulet" på nytt självständigt, och ett tätare samarbete tidskrifterna emellan kunde både ha stora ekonomiska fördelar och också stöda det konkreta arbetet på redaktionerna. Tryck- och distributionskostnader anges som ett av de största problemen för tidskrifterna. Gemensamma lösningar gällande postning, tryck, prenumerationsregister, annonsförsäljning och liknande kunde utredas ordentligt eftersom inga fungerande lösningar ännu hittats. Genom en pool dit frilansskribenter, -grafiker, -fotografer och övriga kunde anmäla sig skulle dels göra det enklare för tidskrifter att hitta medarbetare, och dels skulle frilansare ha lättare att nå de olika tidskrifterna. Koordinering skulle krävas främst i början, och poolen kunde finansieras med någon form av "medlemsavgift". Samarbetet kunde även stödas av att skapa ett gemensamt "tidskriftshus" där tidskrifter förutom det ovannämnda kunde dela på löpande kostnader samt teknik. Gemensamma utrymmen kunde också öppna för till exempel gemensam administrativ personal. Gemensamma lösningar sker inte av sig själva, utan kräver resurser för att komma igång på ett sätt som stöder tidskrifterna och inte belastar dem.

Åtgärdsförslag 6

Samarbete kring digitalisering och webbutgivning. Tidskrifterna ställer sig negativt eller ifrågasättande till en heldigitalisering av utgivningen, men en gemensam webbplattform eller annan typ av samarbete kring webbpublicering kunde ge nya möjligheter till monetarisering av webbpublikationen, till exempel via en gemensam prenumeration av Spotify-modell, en gemensam plattform för prenumeration på e-tidning och genom ökade möjligheter för webbannonsering i och med större läsarvolym än på enskilda webbsidor. Erfarenheter från tidigare projekt visar dock att dylika satsningar bör göras med tidskrifterna och deras behov och önskemål i fokus för att de ska engagera redaktörerna och utgivarna, snarare än att tidskrifterna inlemmas som "bihang" i mer allmänna publikationsplattformar. Viktigt är också att en dylik plattform inte upplevs av redaktörerna som en som skapar mer jobb utan någon tydlig och mätbar nytta. En utredning kring en gemensam webbplattform vore utan tvekan välkommen.

Åtgärdsförslag 7

Denna rapport utgår från tidskriftsredaktörernas och -utgivarnas synvinklar. Som komplement skulle det vara nyttigt med en liknande, bred utredning om tidskriftsläsarnas vanor, behov och önskemål. Speciellt med tanke på webblösningar, ökade kostnader för tryck och distribution så att lösningarna blir de rätta och tidskriftens innehåll når de rätta målgrupperna.

Tidskrifts- barometern

2022

Ny teknik och nya kommunikations- och distributionskanaler har inverkat på våra läsvanor. Detta har naturligtvis också påverkat de finlandssvenska tidskrifternas verksamhetsförutsättningar – men hur har tidskriftsfältet utvecklats?

I Tidskriftsbarometern 2022 får du sammanställd basfakta om det finlandssvenska tidskriftsfältet. Här presenteras också de största utmaningarna inför framtiden.

Förbundsarenan har i samarbete med Föreningen Konstsamfundet och Svenska kulturfonden gjort kartläggningen. Enkätsvaren har analyserats av tidskriftsveteranen Janne Wass, som också tagit fram åtgärdsförslag som svarar på de utmaningar tidskrifterna upplever.

Förbundsarenan upprätthåller verksamheten Tidskrift.fi som stöder de finlandssvenska tidskrifterna med kompetenshöjande verksamhet och gemensam synlighet. Visste du att det finns närmare 100 olika tidskrifter i Svenskfinland? På tidskrift.fi kan du fascineras över det stora utbudet.

tidskrift.fi

Förbundsarenan

KONSTSAMFUNDET

Svenska
kulturfonden